

Neskelbtos
Paberžės kunigo
ir jam artimų
Lietuvos
šviesuolių
mintys, kaip
gyventi ir
senti oriai

PASKUTINIS PAMOKSLAS

TĖVAS STANISLOVAS

Valentina Šereikienė

Bestselerio *Tėvo Stanislovo saulė* autorė

OBUOLYS

VALENTINA ŠEREIKIENĖ

PASKUTINIS PAMOKSLAS

TĖVAS STANISLOVAS

KNYGA SKIRTA TÈVO STANISLOVO 100-OSIOMS GIMIMO METINÈMS

Algirdas Mykolas Dobrovolskis

(Tėvas Stanislovas)

(1918 m. rugsėjo 29 d., Radviliškis –

2005 m. birželio 23 d., Kaunas) –

kunigas, pamokslininkas, vienuolis kapucinas,
pasipriešinimo sovietinei okupacijai veikėjas.

Esė – tai brangiausių minčių išsakymas.

Šioje knygoje pateikiamos esė (pranc. *essai* – „bandymas“),
kuriuose kalbama apie moralę, istoriją, teologiją.

PRATARMĖ

Knygą tiktų pradėti Tėvo Stanislovo prasmingo pamokslo rankraščiu:

Jei mes paklaustume mirštantį žmogų, ką jis darė per visą savo gyvenimą, jis mums galėtų dviem žodžiais pasakyti visą savo gyvenimo turinį: „Aš sveikinausi ir atsisveikinau.“ Lygiai 50 % mūsų gyvenime skirta pasisveikinimui ir 50 % atsisveikinimui.

Jaunystė – senatvė, džiaugsmas – liūdesys, sveikata – silpnumas, rytas – vakaras, pavasaris – rudenio. Bet juk tai kankynė. Tai tikros kančios. Rytą priritiname akmenį į kalną, vakare jis nusi-rita. Išminčius Buda, žiūrėdamas į šį visuotinį gyvenimo reiškinių, nutarė geriau nieko nemylėti ir nesiekti, geriau nebūti negu būti.

Bet mes, krikščionys, norime gyventi, mylėti, kurti – atnešti vaisių.

Mes norime diena iš dienos vis giliau susipažinti su Viešpačiu, su Kuriuomi nereiks atsisveikinti. Štai kodėl mes į numirėlio rankas įdedame kryželį, tarytum norėdami parodyti, jog jis sveikinasi su Dievu.

295

Atsisveikinimai - pasisveikinimai

Jeigu mes paklaustume mirštantį žmogų, ką jis darė per visą savo gyvenimą, jis mums galėtų duoti šio žodžio pasakytą visą savo gyvenimo turinį: „bi sveikinausi ir atsisveikinau“. Ir lygiai 50% mūsų gyvenimo skiria pasisveikinimui ir 50% atsisveikinimui.

Jaunystė - senatvė, draugystės - liudinsys, sveikata - sergėjimas, rytas - vakaras, pavasaris - rudenis. Bet juk tai kankynė. Juk tai kankos kančios. Ryte prirytiname akmeį; kalbų, vakare jį nuosirte. Pirmynius Buda, žiūrėdama, ir šie visuotiniai gyvenimo reiškiniai, natūralūs, geriau nieko neuylėti ir nesirkti, geriau neiekti negu kurti. Bet mes kukliuomenys norime gyventi, mylėti, kurti - atnešti vaisių.

Mes norime dieve iš dūmų vis giliau susipažinti su Visojojo, su Kurio visi neretis atsisveikinti. Štai kodėl mes ir nemirėlio rankos išdėdame kryžius, tarytum norėdami parodyti, jog jį sveikinasi su Dievu.

Šis klausimas yra taip laisvai tragiškas. Ir mūsų šviesos simbolika nebando jį išspręsti. Tegul viskas būna atsisveikinimai, tegul viskas su-
dega, bet lai tas visuotinis degimas įveiks: mūsų širdis šviens. Viskas pranyksta - beko tik mūsų aš. Jis turi bręsti. Gal tas nuolatinis myki-
mas mus supančios daktis turi mus nuolat raginti sukurti su-
vyje vis didėjantį asmenybės pasaulį. Kiekvieno daktis nu-
kamas mums tarytum ranka: nesisveikink su manimi. Ir
tik noriu tau pasakyti, jog yra Pasveikintysis. Jis betgi
yra tavo širdies gelmėse. Ten su juo susitiksi.

amen.

Šis klausimas yra taip baisiai tragiškas. Ar mūsų šviesos simbolika nebando jo išrišti? Tegul viskas būna atsisveikinimai, tegul viskas sudega, bet lai tas visuotinis degimas įneša į mūsų širdį šviesos! Viskas pranyksta – lieka tik mūsų aš. Jis turi bręsti. Gal tas nuolatinis nykimas mus supančių daiktų turi mus nuolat raginti sukurti savyje vis didėjančią asmenybės pasaulį? Kiekvieno daikto nykimas mums tarytum sako: nesisveikink su manimi. Aš tik noriu tau pasakyti, jog yra Pasiliekantysis. Jis betgi yra tavo širdies gelmėse. Ten su Juo susitiksi. Amen.

Gimti, gyventi ir mirti... Iš nenusakomos esmės per Dievą gimsta forma; paskui suyra, vėl grįždama į esmę. Visgi egzistuoja viena žmogaus, tiksliau – per žmogų sukurta forma, kuri nepavaldi šiam amžinajam kaitos ratui. Tai Kristaus Bažnyčia. Jos amžinumas stulbina ir yra tarsi tiesioginis dieviškumo įrodymas.

Minint Lietuvos vardo tūkstantmetį buvo išrinkta 100 iškiliausių ir labiausiai Lietuvai nusipelnusių visų laikų asmenybių. Tarp jų ir Tėvas Stanislovas.

Tėvo Stanislovo – vienuolio kapucino, politinio kalinio, pamokslininko – gyvenimas ir veikla daug metų žadino Lietuvą iš sąstingio. Paberžė ir Dotnuva tapo dvasinės atgaivos salomis daugeliui žmonių.

Virve su trim mazgais persijuosusio kapucino figūra buvo neatskiriama Kretingos ar Plungės kraštovaizdžio dalis* niūriais pokario metais. Plungės pakraštyje, tyloj gatvelėj, apsigyveno

* <http://pasvaiste.lt/files/2009-08.pdf>.

vienuolis kapucinas (Lietuvoje jau buvo uždaryti vienuolynai ir daugelis bažnyčių). Kai jis išeidavo pasivaikščioti miestelio gatvėmis, sulėkdavo visi miestelio paukščiai – kovai, varnėnai, strazdai, žvirbliai, balandžiai. Sparnuočiai tūpdavę jam ant rankų, galvos, klegesingu būriu lydėję po miestelį. Valdžia tuomet uždraudė vienuoliui net gatvėmis vaikščioti. Jis turėjo visą laiką sėdėti savo lūšnelėje, bet pro atvirą langą vis vien priskrisdavo paukščių ir teikdavo džiugesio. Kai KGB išvarė vienuolį iš miestelio, pradingo ir paukščiai – visi iki vieno. Miestelis ilgus metus liko tuščias ir liūdnas, kaip ir visa pokario Lietuva – „mėnulio Lietuva“.

Ši knyga pratęsia „Tėvo Stanislovo saulės“ – unikalios vienuolio filosofijos – temą.

Kai 2016 m. leidykla „Obuolys“ išleido knygą „Tėvo Stanislovo saulė“, prasidėjo mūsų nesibaigianti kelionė šio iškilaus vienuolio gyvenimo keliais: pristatinėjome knygą ir rinkome naujus prisiminimus. Susitikimų dalyviai iš atminties skrynių traukė Tėvo Stanislovo patarimus, kaip palaikyti gerą sveikatą, susitaikyti su natūraliu senėjimu ir prisiderinti prie jo, sutarti su žmonėmis. Įdomių gyvenimo epizodų prisirinko tiek, kad juos teko suguldyti į naują knygą.

Šį kartą kaip ašis buvo pasirinkta teologijos ir medicinos sandūroje esanti senatvės tema. Tikiuosi, kad skaitytojas knygoje atras tai, kas sustiprins Gyvenimo kelionėje!

Ne kartą knygoje skamba žodis „saulė“. Dar kartą prisiminsime garsiąsias Tėvo Stanislovo saulutes, pasklidusias po Lietuvą

ir visą pasaulį. Keliaudama per Lietuvą autorė matė, kaip pagariai vienuolio *saulutės* yra saugomos įvairiuose miestuose, kaimuose ir žmonių namuose.

Knygoje rašoma apie ramybę, taip vertintą Tėvo Stanislovo. Pateikiamas vienas iš neskelbtų Tėvo Stanislovo pamokslų šia tema.

Dalis knygos – tai autorės įžvalgos ir pastebėjimai, dėl kurių galima diskutuoti, galima jiems pritarti arba su jais nesutikti. Kiekvienas turime savitą požiūrį ir suformuotas gyvenimo taisykles, tikslus ir įpročius, kurie laikui bėgant gali keistis. Ir tai puiku! Atsimenate, kaip Tėvas Stanislovas sakė atėjusiems jo suimti saugumiečiams: „Įsitikinimai ne keičiami, bet gilinami!“

Knygoje primenama, kokios svarbios žmogaus gyvenimui šeimos tradicijos, kaip padeda tėvų palaiminimas; pateikiama naujausia archeologų informacija apie Jėzaus Kristaus vaikystę ir gimtuosius namus. Taip pat prisimenama Tėvo Stanislovo vaikystė, šeima, pasakojama apie gimtuosius namus.

Knyga pradedama vienu iš paskutinių, niekur neviešintu Tėvo Stanislovo pamokslu „Atsisveikinimai – pasisveikinimai“. Kaip žinia, šio pamokslo vienuolis jau nespėjo pasakyti (rankraštis saugomas kapucinų archyve).

Tėvas Stanislovas pasakojo: „Pirmasis pamokslas?.. Paremčiau jį egzaminams ir pasakiau per kažkokias pamaldas. Tai buvo pats pirmasis pamokslas Evangelijoje, kuomet Jėzus sustabdė verkiančią motiną, lydinčią savo vaiką, ir pasakė jai: „Neverk!“

Pirmasis vienuolio parengtas pamokslas priminė, kad kiekvieno pareiga – liūdinciam žmogui ištarti: „Neverk!“* Užduokime sau klausimą, ar abejingai praeiname pro verkiantį ar stokojantį?

Seniai, labai seniai buvo sala, kurioje gyveno visi žmonių jausmai: Džiaugsmas, Liūdesys, Pažinimas... Greta visų jausmų gyveno ir Meilė.

Vieną gražią dieną jausmams buvo pranešta, kad jų sala netrukus paskęs. Taigi, visi susiruošė savo laivus ir paliko salą. Tik Meilė laukė iki paskutinės akimirkos. Kai sala pradėjo skęsti, Meilė prašė pagalbos. Kai Tirtingumas plaukė savo prabangiu laivu pro Meilę, ši paklausė:

- Tirtingume, ar gali mane pasiimti su savimi?*
- Ne, aš negaliu. Savo laive turiu daug aukso ir sidabro. Čia tau nėra vietos, – atsakė Tirtingumas.*

Toliau klausė Meilė Išdidumo, kuris plaukė įspūdingu laivu pro šalį.

- Išdidume, aš tavęs prašau, gal galėtumei mane pasiimti su savimi?*

– Meile, aš tavęs pasiimti negaliu, – atsakė Išdidumas. – Čia viskas taip tobula. Tu galėtum mano laivą apgadinti.

Dabar Meilė kreipėsi į Liūdesį, kuris taip pat tik keliavo pro šalį.

* „Šiaulių kraštas“, 1994 09 24.

– Liūdesy, prašau, paimk mane drauge.

– O, Meile, – atsakė Liūdesys, – aš esu toks liūdnas, kad turiu likti vienas.

Keliavo ir Džiaugsmas pro Meilę, bet jis buvo toks patenkintas, kad net negirdėjo, jog Meilė jo šaukėsi.

Netikėtai Meilė išgirdo kažką tariant:

– Ateik, Meile, aš pasiimsiu tave su savimi.

Tai buvo Garbusis Amžius.

Meilė pasijuto tokia dėkinga ir laiminga, kad pamiršo Amžiaus paklausti, kuo jis vardu.

Kai jie laimingai pasiekė krantą, Garbusis Amžius nukeliavo tolyn. Meilė suprato, kad jam liko labai skolinga, todėl klausė Pažinimo:

– Pažinime, gal gali pasakyti, kas man padėjo?

– Tai buvo Laikas, dar kitaip vadinamas Garbiuoju Amžiumi, – atsakė Pažinimas.

– Garbusis Amžius? – perklausė Meilė. – Kodėl Garbusis Amžius man padėjo?

Pažinimas atsakė:

– Tiktai Garbusis Amžius supranta, kokia svarbi gyvenime yra Meilė...

(Kun. Valerijus Rudzinskas)

I DALIS

SAULĒS NUŠVIESTI...

Tik Dievas mato širdis, o žmogus – tik veidą.

Tėvas Stanislovas

Ši knyga apie tai, kad kiekvieno žmogaus gyvenimas ypatingas, nes jis vienintelis. Kito nebus. Tėvas Stanislovas visuomet prisimindavo nuostatą – „gyventi čia ir dabar“. Po akimirkos pasaulis gali pasikeisti, juk gyvenimas pavaldus laiko ir kitimo dėsniui. Visada prisiminkime tai.

Aš pamenu daug šviesių savo gyvenimo akimirkų. Santuoka, studijos, mieli studijų draugai, sūnaus gimimas, vėliau – marti, anūkai, atostogos pajūryje. Prasmingi darbai ir bendradarbiai su daugeliu iki šiol bičiuliaujamės. Glaudūs ryšiai su kaimynais, giminėmis... Visi skirtingi ir kartu svarbūs gyvenime! Spalvingos šventės. Įsimintini projektai. Užsienio kelionės. Geri mokytojai... Daugelio jau nebėra... Atmintyje iškyla nesėkmės, brangių žmonių netektys, skausmingos artimųjų istorijos. Panašiai savo prisiminimus surikiuotų kiekvienas žmogus.

Gyvenimas be galo trumpas. Viską valdo bejausmis laikas. Reikia tinkamai išnaudoti Dievo mums skirtą laiką. Neturime jo švaistyti. Tas, kuris laiką paskirsto teisingai, gyvena laimingai. Dievas suteikė mums gyvenimą, todėl turime gyventi ne sau, o

Jo garbei. Retai sutiksime sveiko proto žmogų, kuris norėtų mirti. Net Dievo Žodis liudija, kad iškilus mirties grėsmei dažnas nori gyventi... Daugeliui sunku suprasti, kaip gyventi šia diena. Juk natūralu mąstyti apie ateitį – ne tik apie savo, bet ir vaikų.

Kun. kanauninkas V. Rudzinskas rašė interneto dienoraštyje*:

Prisimenu tokią istoriją. Kartą vienas jaunuolis panoro aprašyti, ką jaučia nuteisti mirčiai. Jis nuėjo pas pažįstamą teisėją, ir šis apgyvendino jaunuolį mirtininkų kameroje. Visi kameros draugai buvo įsitikinę, kad jaunuolis yra vienas iš nuteistųjų.

Kartą per plyšį duryse kalėjimo prižiūrėtojas į kamerą įmetė laikraštį, kuriame buvo rašoma, jog teisėjas nužudytas. Galite įsivaizduoti, kokią siaubą patyrė jaunuolis. Dabar niekas jo neišlaisvins – bus įvykdyta mirties bausmė! Jis stebėjo, kaip vieną po kito mirtininkus išveda iš kameros sušaudyti. Vieną naktį buvo išvestas ir jis. Vargšas neabejojo, kad jam, niekuo nenusikaltusiam, bet tapusiam lemtingo atsitiktinumo auka, bus įvykdyta mirties bausmė.

Prieš egzekuciją jaunuolį nuvedė į vieną salę, kurioje jis išvydo savo pažįstamą teisėją – sveiką ir gyvą. Koks buvo džiaugsmas! Jis dėkojo teisėjui, kad šis gyvas, apkabino jam kojas, verkė iš laimės.

Paaiškėjo, kad laikraštis buvo netikras, o teisėjo niekas nežudė. Jaunuolis, kaip pats pageidavo, gavo realią progą patirti, ką jaučia nuteistieji.

* http://www.pnb.lt/content.php?page=darbai_valerijaus/laimės_sala/16.

Ar mokame taip džiaugtis gyvenimu, kaip tas jaunuolis?

Laimingi tie, kurie supranta, kad prabėgusi akimirka nesugrįžta. Tik su Dievu praleistas laikas niekuomet nebus prarastas. Žemiškasis gyvenimas tėra trumpa akimirka, bet ji nulemia, koks bus amžinasis gyvenimas. Daugelis iš mūsų vis gręžiojamės į praeitį – tada buvo taip ir anaip, tada buvo geriau, dabar – blogiau. Negaliu tvirtinti, kad jau išmokau gyventi šia diena, gyventi čia ir dabar. Tik gerai žinau, kad tai būtina. Ir stengiuosi.

1

TĖVO STANISLOVO PAMOKOS NE TIK SENJORAMS...

Viltis ir tikėjimas senatvės termino neturi.

Tėvas Stanislovas

Šventajame Rašte pasakyta, kad Dievas apdovanoja ilgais gyvenimo metais labiausiai jį mylinčius.

Tėvas Stanislovas rašė:

„Be abejo, mes negalime laiko nei sustabdyti, nei sulėtinti. Tačiau spalvinti laiką galime, o gal ir privalome. Nudažome, nuspalviname savąsias dienas, deja, ir kitų.

Pasakei meilingą žodį – nuspalvinai brolio dieną, ji šviesi, giedra. Pažvelgei geru žvilgsniu į brolių – ir štai niūrioji dienos spalva ištirpo, išsisklaidė. Nuo pat ryto į savo dieną atnešei vilties, drąsos, džiaugsmo, ir ji prabėgo skaidri, šviesi, viltinga.